

hat hochdasselbe mit Dekret von 7./8. d. M. Z. 9707 zu bewilligen geruhet, Sie rücksichtlich des erlangten Doctorats und ausgewiesenen erforderlichen Eigenschaften als unentgeltlichen Conceptspraktikanten bei dieser k. k. Kammerprocuratur aufzunehmen, und zur vorgeschriebenen praxis zuzulassen. Zu diesem Eide und da man der Aushilfe dringlich benöthiget, werden Sie angewiesen, morgen um 10 Uhr zur Ablegung des Verschwiegenheits-Eides hier Amts zu erscheinen, und sogleich die Dienstleistung zu beginnen.

L. den 9. Mai 829.

Die k. k. Kammerprocuratur:

Scribatur!

Scheuchenstuel m. p.

Eidesformel.

Ich schwöre zu Gott dem Allmächtigen einen wahrhaften Eid, dass ich in allen mir anvertraut werdenden Geschäften die strengste Verschwiegenheit beobachten werde, so wahr mir Gott helfe.

Dr. Frans Preshérn.

(Podpis je svojeröčen.)

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Valentin Zarnik. †

Na veliki petek, dne 30. marcija t. l. ob 3. uri popóludue umrl je v Ljubljani na sv. Petra cesti h. šte. 41. po dolgem triletnem bolehanji blagorodni gospod dr. Valentin Zarnik, obče znani advokat, pisatelj in domoljub slovenski.

Valentin Zarnik je bil sin ubožnih roditeljev, porojen dne 14. januarja 1837. leta v Repnjah v vodiški fari pod Šmarijino goro. Rojstvene hiše njegove ni več, ker je zapuščena razpala pred desetimi leti. Oče njegov je imel malo kmetijo v najemu, a da bi bolje vzgojil otroke svoje in da bi si tudi kaj več zaslužil, preselil se je leta 1838. v Ljubljano, kjer je stanoval najprej v Kravji dolini in pozneje na Šempeterski cesti. Dasi je bil le navaden delavec v tedanji ljubljanski cukrarni ter je služil samó po pol goldinarja na dan, vendar je bil vedno naročen na „Novice“ in na »Zgodnjo Danico« ter je ostro vladal in vestno-krščanski vzgajal četvero svojih otrok: pokojnega Valentina, Marijico, Matijo, zdaj župnika v Srednji Vasi, in Brnarda, ki je pozneje železniški uradnik umrl v Zaprešici na Hrvaškem. Ker je bil Brnard sošolec moj, zahajal sem že pred dvajsetimi leti

večkrat k Zarnikovim. Z nekako sveto grozo me je naudajal špartanski red, ki je vladal v tej obitelji. V cerkev in v šolo je bila Brnardu vedno odprta pot, na dvorišče sva si upala le tedaj, kadar očeta ni bilo doma in spremi na ulice me je smel šele, ko je zvršil prvo latinsko šolo! Ko je leta 1857. pogorela ljubljanska cukrarna, bil je oče delj časa brez zaslužka, in takrat je bilo pri Zarnikovich mnogokrat več molitve nego kruha. Napósled je bil delavec ljubljanske mestne občine in živo se spominjam, kako mi je dr. Zarnik večkrat ponosno pripovedoval, da je oče njegov nekđaj po ljubljanskega mesta ulicah smeti pometal, kar sem ga mnogokrat tudi sam videl.

V takih razmerah je prebil Zarnik otročja svoja leta!

Kje in kako je dr. Zarnik pričel studije svoje, to je z nedosežnim humorjem sam opisal v „Ljubljanskem Zvonu“ l. 1881. v, žal, nedovršenem članku „Iz polupreteklega časa“. Ne bode se kesal nihče, kdor ta članek znova prebere!

Zgodaj na gimnaziji se je začel učiti modérnim jezikom in ko je leta 1855. prebil maturo, bil je francoščini, italijanščini in angleščini popolnoma večč v besedi in pisanji. Razven tega, da je imel poseben dar za jezike, bil je tudi vstrajno pridn dijak. Do 7. ure zvečer je navadno poučeval druge, da si je zaslužil hrano in obleko, od 7. do 9. ure se je učil tujim jezikom, po 9. uri je studiral navadne šolske predmete v mali sobi z jednim oknom, kjer je razven njega spalo po pet družih oseb. V krčmo do osme šole ni šel nikdar. To bogato znanje jezikov ga je preživilo ves čas tudi na Dunaji, kamor je odšel jeseni leta 1855. Zapisal se je najprej v modroslovno fakulteto in se tako pridno učil zgodovini, da je bil član historičnega seminarja. Ker takrat za stolico v Italiji nepriljubljene avstrijske zgodovine v Padovi vlada ni mogla dobiti docenta, nagovarjal je prof. Jaeger Zarnika, naj bi se on pripravil za to stolico. A Zarnik je to ponudbo odklonil ter leta 1858., ko so se kazala prva znamenja nove prostejšé dóbe, prestopil celo na pravoslovno fakulteto, kjer je studije svoje zvršil leta 1862. in bil leta 1864. v Gradci promoviran za doktorja prava. Od leta 1862. do leta 1867. bil je potem dr. Zarnik odgojevatelj pri baronu Levinu Rauchu, pozneje banu hrvaškem. Leta 1867. nahajamo ga odvetniškega konicijenta pri dr. Ploji v Ljutomeru, l. 1869. pri dr. J. Razlagu v Bréžicah, od l. 1869. do 1871. pri dr. Lorberji v Mariboru, od l. 1871. do 1870. pri dr. Ahazhizhi v Ljubljani. Naslednje leto 1877. odprl je dr. Zarnik advokat v Ljubljani svojo pisarno. Že leta 1872. bil se je poročil z gospodično Ano Kosovo iz obče znane in spoštovane národne rodbine v Ljubljani, katera mu je porodila troje otrók: Miljutina, Igorja in Borisa, izmed katerih pa je srednji umrl že pred očetom.

Ko je leta 1867. z Giskrovim ministerstvom Avstriji napočila svobodnejša dóba in so se tudi Slovenci začeli oglašati po taborih, poprijel se je

dr. Zarnik strastno javnega političnega delovanja in je zaradi izredne drastične zgovornosti svoje zaslužil kmalu po vsi Sloveniji. Udeležil se je glavni govornik taborov v Ljutomeru, Ormoži, Žalci, na Vižmarjih, v Sevnici, v Vipavi, v Žopračah, v Cerknici, v Bistrici pri Pliberku in v Grabštajnu — in po pravici so ga imenovali Slovenci očeta slovenskih taborov.

Dne 24. maja 1869. leta izvolili so dr. Zarnika v Trebnjem tudi v deželni zbor kranjski, v katerem je ostal do l. 1884.; bil je vrhu tega več let tudi deželni odbornik, od l. 1876. do 1887. pa mestni svetovalec ljubljanski.

Po javnih zastopih, kjer poslancev čaka glavno delo v odsekih, ni se dr. Zarnik odlikoval s posebno vstrajnim delom, bil pa je mnogo slavljén govornik v deželnem zboru in v mestnem svetu, zlasti dokler je bila národna stranka v obeh zastopih v manjšini. Góvori njegovi navadno niso bili temeljiti, kajti dr. Zarnik je govoril vedno ex abrupto ali pa površno pripravljen; toda beseda z nekoliko prijetnim hrvaškim akcentom mu je tekla gladko kakor laško olje, ali pa je silovito in strastno bruhala na dan kakor hudournik. Drastični humor, prijetna šala, pereča ironija, zlobna, brezozirna, persiflaža — vse mu je bilo na razpolaganje. Ker je bil poleg tega izveden zlasti v novejši zgodovini; ker je strastno prebiral góvore slavnih politikov in spise francoskih in angleških humoristov in satirikov ter védel vse polno anekdot iz parlamentarnega življenja; ker ga je pri vsem tem podpiral izboren spomin; ker je glas, gestikulacija in vsa originalna osebnost bila v soglasi z vsebino in z načinom njegovega govora; ker proti političnemu nasprotniku ni poznal nobenega ozira ter se mu je večkrat bližal s pestjo nego z rokavicami: tedaj je naravno, da so njegovi govori ugajali zlasti širjemu občinstvu in da je dr. Zarnik zaslužil ime pravega ljudskega govornika. Naravno je pa tudi, da je morala slava takega govornika oveneti po vseh zastopih, kjer so se predmeti stvarno obravnavali, ali kjer se je glavno delo preneslo v odseke in so se v javni seji oglašali samó zmerni in stvarni glasovi dotičnih poročevalcev in govornikov.

Zgodaj na gimnaziji, kjer so bili Zarniku poleg drugih sošolci Večeslav Bril, Simon Jenko, Valentin Mandelc, Ivan Tušek, Fran Erjavec, Jos. Stritar, vzbudila se je v Zarniku prava národna zavest, katera je dala pravec vsemu poznejšemu življenju njegovemu. Zgodaj so se ti mladeniči urili tudi v spisovanju slovenskem ter v osmi šoli (razven Stritarja) l. 1854./5. osnovali dijaški zbornik »Vaje«, katerega so napisali šest knjig. Javno pa se je V. Zarnik prvič oglasil v »Novicah« l. 1861. dne 29. maja, kjer je v dopisu z Dunaja pod naslovom »Obráz državnega zbora« s krasnim humorjem in ostrim peresom tako živo naslikal tedanji prvi avstrijski državni zbor v »Schmerlingovem gledišči« in glavne njegove govornike in stranke, da je bil večerni list Zangove

»Presse«, ki je objavil prevod Zarnikovega dopisa, na Dunaji v treh urah ves razprodan in da so ta dopis ponatisnili vsi tedanji večji časopisi avstrijski: tako dunajski »Vaterland«, češki »Narodni Listý« in »Pozor«, poljski »Czas« v Krakovu in »Przegląd« in »Głos« v Lvovu, madjarski »Pesti Naplo« v Pešti in hrvaške »Narodne Novine« v Zagrebu i. dr. Odslej je Zarnik pridno z Dunaja dopisoval »Novicam« in vsi ti dopisi so pisani tako krepko in izvorno, da so se ljudje kar trgali za liste »Novic«, ki so prinesle kakšen Zarnikov članek. Vrhu državnozbornskih stvarij je opisal l. 1861. v »Novicah« tudi potovanje svoje in dr. Tomana na Češko pod naslovom »Štirje dnevi v zlatni Pragi«. Leta 1862. oglašil se je z originalnimi »Pismi slovenskega turista«, katerim je dodal še pamflet »Don Quixot« zoper znanega kranjskega poslanca v tedanjem državnem zboru in pa izborne »Originale iz domačega življenja«. Vsi ti spisi kažejo, da je pisatelj hodil pri angleških humoristih v šolo in da je to, čemur se je naučil tam, znal združevati s pravim domačim humorjem v blagodejno celoto. Po pravici so ga takrat Slovenci imenovali prvega slovenskega humorističnega pisatelja. Leta 1862. oglašil se je dr. Zarnik tudi v leposlovnem »Glasniku«, kjer je priobčil dve povesti, kateri moramo prištevati boljšim pripovednim proizvodom tistega časa. Prvi je naslov: »Ura bije, človeka pa ni!« — druga se imenuje »Maščevanje osode«. Obe je dr. V. Gaj preložil tudi na hrvaški jezik.

Dr. Zarnik se je že leta 1868. udeležil v Celji posvetovanja, pri katerem so štajerski rodoljubi ustanovili »Slovenski Narod« in od tega časa, zlasti pa od l. 1869., ko se je bil v Mariboru seznanil z Jurčičem, ostal je v vseh slučajih zvestoudan temu listu in ž njim osnovani »Narodni Tiskarni«. Kaj in koliko je pisal za ta list, tega danes ne moremo naštevati, bilo bi to tudi nemožno, ker svojih člankov ni vselej podpisoval, dasi jih je navadno lahko spoznati po načinu njegovega pisanja; vendar lahko trdimo, da je briga za ta zavod in list polnila velik del njegovega življenja zadnjih let in da bi se na nagrobni spomenik z ozirom na »Narod« in na »Tiskarno« dr. Zarniku pristojalo zapisati Vergilijeve besede: *Et quorum magna pars fui!*

»Narodna Tiskarna« bi večletnemu predsedniku svojemu zahvalnosti svoje ne mogla lepše izkazati, nego da bi humoristične in leposlovne spise dr. Valentina Zarnika in najlepše in najoriginalnejše govore njegove zbrala v lep zvezek ter jih podala národu slovenskemu, kateremu je bil pokojnik ves čas življenja svojega udan z dušo in telesom! Fr. Levec.

